

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum Christus redemerit Angelos, pro illisq[ue] mortuus
fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

in expositione Symbol. & quod ad præsens spectat, A eundem reddit sensum, scilicet, decessisse, Christum, per quem omnia & propter quem omnia, qui per sua merita præiusta multos filios in gloriam adduxerat, consummari per passionem in autorem salutis eorum, id est, consummare ac perficere munus sanctificandi illos, per passionem, & mortem, eos, qui indigebant, à peccato liberando. De hac ergo sanctificatione recte subdit, eum, qui sanctificat, & qui sanctificatur, esse ex vna stirpe, & natura, seu ex vno Adamo, licet non eodem modo, nos enim sumus per seminalem generationem, ille tantum secundum corpulentiam substantiam. Et hinc etiam facile respondetur ad verba sequentia, si in eis vis fiat, scilicet, quod homines tantum vocat fratres & pueros suos, hoc enim non ideo est, quia illi soli à Christo gratiam accipiant, sed quia speciali modo cum illo in natura conueniunt & in origine, & quia singulari modo sunt ab illo sanctificati, & redempti. Vnde, quod subdit Paulus, Quia pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem, puerorum nomine solos homines intelligit, propter prædictam singularem cum Christo coniunctionem, nomine autem carnis, & sanguinis, non naturam tantum, sed etiam passibilem naturæ conditionem intellexit, vt supra, circa artic. 3. quæst. 1. disputat. 5. latius exposui, & hanc vim habet particula illa, similiter, scilicet quoad statum & conditionem passibilem, quod etiam sequentia verba declarant: Vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, ad hoc enim non sufficiebat sola natura carnis & sanguinis, sed necessaria etiam erat conditio passibilis.

Denique fieri potest vis in illis verbis. Nusquam enim angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, præsertim si iuxta Chrysostom. Ambros. Theophylact. D. Thomæ, Prima & aliorum expositionem, emphasim, ac mysterium intelligamus latere in verbo, apprehendit. Nam proprie dicitur quis apprehendere eum, quem fugientem insequitur, ac tandem assequitur, cum ergo humana natura, & angelica ex parte, à Deo fugerit, Christus non est insecutus angelos sed homines, & ideo dicitur non angelos, sed homines apprehendisse. Responderi vero potest in primis, expositionem illam ac ponderationem, non esse necessariam, quia nomine apprehensionis intelligi sufficiens potest ipsa assumptio humanæ naturæ. Verbum enim, apprehendo, in rigore non requirit illam significationem, sed simpliciter significare potest, accipere, capere, & ad se trahere: & verbum Græcum, ἐνταλάσσειν, quod illi respondet, eandem habet simplicem significationem, & ita simpliciter exponunt Theodoret. Caiet. & alij. Deinde, admissa illa ponderatione, nihil nobis obstant illa verba, fatemur enim, Christum non sedemisse angelos, & ideo nec illorum naturam assumpsisse, nec fugientes ex illis fuisse insecutum vt eos apprehenderet, & ad se renocaret, nec etiam pro eis mortuum fuisse, nec eis similem in natura, & conditione effectum esse. Hoc tamen nil obstat quominus sanctis angelis gratiam & gloriam meruerit, vt dictum est. Quin potius illa rigorosa significatione verbi, apprehendit, recte confirmatur, quod dictum est, Paulum ibi loqui de sanctificatione à peccato, & ideo tantum habere sermonem de hominibus, & de specialibus beneficiis illis concessis, & de singulari coniunctione & similitudine, quæ est inter Christum, & ipsos, non tamen propterea excludit propria beneficia, quæ Christus potuit conferre angelis, & de facto contulit, quamuis illo loco eorum mentionem non fecerit, quia ad rem, de qua tractabat, non pertinebat.

Secundum fundamentum, quod ex autoritate Patrum sumptum erat, difficultatem non habet, quia fere totum in autoritate negatiua fundatur, Consequenter

dimus ergo, sanctos Patres in illis locis meminisse illorum effectum, & non huius, quia fortasse in hanc questionem non inciderunt, vel in re dubia noluerunt suam proferre sententiam. Ambros. vero, qui non nihil obitare nobis videtur, primum dubitanter loquitur dicens, Fortasse, &c. Deinde exponi potest iuxta ea, quæ sequenti sect. dicemus.

Ad rationem ab inconuenientibus sumptam, negatur prima sequela, nam Christus nemini clausit ianuam regni celorum, sed quantum in ipso est omnibus fuit semper patens, neque enim debuit per sua merita retardare aliquem ab ingressu gloriæ vel suspensione præmij suis meritis debiti, & ideo si angeli non habentes gratiam ex Christo habituri erant gloriam statim post terminum suæ viæ, & meriti, multo magis eam sine mora recipere debuerunt propter Christum, eademque lex fuisset eum hominibus obseruata, si in statu iustitiæ & innocentie permansissent: tamen quia peccando ianuam regni celestis sibi occluserant, quæ aperta non fuit, donec plene fuit pro tota natura, quæ reatum peccati contraxerat, satisfactum, ideo ante Christi aduentum nullus hominum ad illam beatitudinem admitterebatur, vt latius inferius suo loco dicitur. Aliorum solutio patebit ex sect. sequenti.

SECTIO II.

Virum Christus redemerit angelos, pro illis, mortuus fuerit.

D Vobis modis intelligi potest, Christum redemisse angelos, & pro illis mortem obiisse, primo de peccatoribus angelis, vt sensus sit, Christum per sua merita & satisfactionem, liberasse eos, vel aliquando fore liberaturum, ab eo statu, in quem per sua peccata inciderunt. Secundo de angelis sanctis, vt scilicet Christus dicatur eos redemisse, quia per sua merita eos à peccatis præseruauit. Priori modo dicitur errasse Origen. hom. 1. in Ioan. post medium, circa illud. In principio erat Verbum. Clarius vero hoc docet hom. 1. in Leuit. & hom. 24. in Numeros. Eiusque sententiam videtur vsurpassisse Hieron. super ad Ephes. 1. ubi inquit, cur angeli, qui nunquam peccauerunt, dicantur subijci pedibus Christi, & ait. Potest quidem responderi quod sine peccato nullus sit, vnde & crux saluatoris, non tantum ea, qua in terra, sed etiam ea, quæ in celis erant, purgasse perhibetur. Quæ verba exponi possent iuxta alium sensum de præseruatione, quia nulla creatura ex se impetabilis est, & ideo dici possunt angeli sancti per Christum accepisse, vt peccatum non committerent, quo dicuntur omnino non caruisse, quia illud habere potuerunt: vel certe exponi possent iuxta ea, quæ super cap. 2. scribit circa illa verba. Qui fecit viraque vnum, dicens, Christum pacem attulisse celestibus, & terrenis, quia in suo sanguine celestia & terrestria copulauit, quæ inter se dissidebant, atque ita factum esse, vt crux Christi non solum terra, sed etiam celo, nec solum hominibus, sed etiam angelis profuerit, atque ita omnis creatura Domini suis rebus purgata sit. Veruntamen, quæ idem Hieronym. c. 4. scribit, exponens illa verba. Ex quo totum corpus, &c. non videntur pati posse hanc expositionem, dicent enim, Christum venisse, vt totum corpus Ecclesiæ sanaret. Quod infra explicans ita dicit. Vt angelus refusa, id est incipiat, quod creatus est, & homo, qui de Paradiso fuerat cecidit, ad culturam iterum Paradisi restituatur: ista autem vniuersa sic fiunt, vt inuicem inter se charitate iungantur. Videtur ergo Hieronym. vel secutus Orig. vel (quod verius est) simpliciter retulisse Orig. sententiam, neque approbando, neque reprobando illam, vt in præfatione illius Epistolæ ipse indicat, & in Apologia contra Rufin. generaliter se excusat, & in 2. tom. epist. 59. ad Auitum idemmet Hieronym. inter Origenis errores ponit, quod docuerit, damnatos angelos aliquando

Origenis error de Angelis.

Hieronij

renocant.

Niceph.
Theophyl.
Alexand.

reuocandos esse ad statum sanctorum angelorum, quem errorem damnatum esse contra Orig. in V. Synod. refert Nicephor. lib. 17. histor. c. 27. & 28. & contra eundem videri potest late Theophilus Alexandrinus in duabus epistolis, quæ referuntur in i. tom. Bibliot. sanct. & in alijs locis hic error ex professo impugnatur, ostendendo, penas inferni esse æternas & immutabiles, in hoc ergo sensu certissimum est, Christum non redemisse angelos, nec mortuum esse pro illis, non quia id fieri non potuerit, sed quia Deus statuit illis non parcere, nec remedium præstare, cuius potissima ratio est infernalis Dei voluntas, congruenter vero adduximus supra quæst. 1. art. 2.

Bernard.
Dionys.
Theodor.
Theophyl.

De posteriori ergo sensu versari potest quæstio inter Catholicos, quæ suppositis ijs, quæ in præcedenti sect. dicta sunt magis ad modum loquendi, quam ad rem spectat. Oportet tamen proprie, & castè loqui. Bernardus ergo locis citatis sectione præcedenti, videtur probare illam locutionem Christum redemisse angelos sanctos, gratiam præseruationis illis conferendo. Dionysius etiam, c. 8. de diu. nomi. in fine dicit redemptionem posse appellari ex eo, quod non finit, quæ vere sunt, ad id cadere vt non sint. Præterea Theod. ad Hebr. 2. dicit, Christum pro creaturis omnibus mortuum fuisse, vbi enim nos legimus, vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortem, ipse legit, vt absque Deo pro omnibus gustaret mortem, & exponit, Deo excepto, pro omnibus gustauit mortem. Vbi Theophyl. licet lectionem illam non probet, quam à Nestorianis dicit esse indutam, illa tamen supposita, expositionem Theodor. approbat.

August.
Bernard.

Dicendum vero breuiter est primo Christum proprie loquendo non esse mortuum pro angelis, vt recte docet August. in Enchirid. c. 61. & sequentibus, & eodem sensu dicit Bernard. serm. in ser. 4. hebdo. sanct. passionem Christi, neq. bonis, neq. malis angelis datam esse, sed tantum hominibus, multa etiam, quæ in sectione præcedenti in primo argumento primæ sententiæ adducta sunt, hoc confirmant.

2 Cor. 5.

Christum non
proprie pro
angelis mor-
tuum.

Quibus addi potest illud 2. ad Corinth. 5. Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Sed angeli non sunt mortui: ergo nec pro illis Christus mortuus est. Ratio vero est, quia mors vt mors, non est assumpta propter angelos, sed solum propter homines lapsos, vnde gratia non est data angelis ex præmissione meriti fundati in morte Christi, sed fundati absolute in charitate & bonis operibus Christi hominis, ac propterea neque illis data est gratia dependenter à morte Christi, nam si homo non peccasset, Christus non esset mortuus, vt supra dictum est. Deniq. mors, & aliæ penæ per se primo assumptæ sunt ad satisfaciendum, vnde pro illis solis dicitur Christus mortuus pro quibus satisfaciit, non autem satisfecit pro angelis, licet illis meruerit, sed satisfecit pro hominibus, ad quos expiandos se ipsum obtulit sacrificium. Nec vero, si Christus angelis meruit, propterea sequitur pro illis mortuum esse, primum quia non est necesse, vt per ipsam mortem illis meruerit, sicut nobis, sed per alios actus charitatis, vel religionis, &c. quamquam enim omnes actus Christi de se digni essent quolibet præmio, potuerunt tamen ab ipso, quidam actus ordinari ad vnum effectum, & non ad alios, vt ex supra dictis in hac quæst. & in q. 11. artic. 2. satis constat. Secundo & melius, quia quantum meritum mortis extrinsecum sit ad angelos, non inde fit mortuum esse pro angelis, quia non pro illis ordinata, & assumpta est mors. Exemplum euidentius est, quia Christus per mortem suam sibi aliquid meruit: & tamen non propterea dici potest pro se mortuus, quin potius in Concil. Ephe. can. 10. damnantur dicentes, Christum pro se obtulisse sacrificium, & definitur pro solis hominibus obtulisse.

Dico secundo, Christum non posse proprie dici redemptorem angelorum. Hoc etiam colligitur ex

Augustin. supra, & ex communi modo loquendi Angelicorum. Ratio est, quia nullus redimitur, nisi qui sub peccato seruit, vt ex Zozimo Pap. dicit August. 20. epist. 157. sed angeli sancti nunquam seruierunt peccato. Nec satis est, quod potuerint peccare, & propter merita Christi præseruari sint; hac enim ratione potuerunt dici diuina virtute, seu propter Christi merita fuisse præuenti, ne peccarent, seu defensi à peccato, vt loquitur Fulgent. lib. 2. ad Trasimund. cap. 1. circa finem; non tamen hoc sufficit ad propriam redemptionem, quia redemptio dicit iteratam emptionem. Supponit ergo, eum qui redimitur, esse aliquo modo captiui, & venundatum sub peccato vel in se, vel in radice sua, ex qua necessario contrahenda esse seruitus, & captiuitas peccati: angeli tamen sancti neutro modo fuerunt captiui, & ideo non fuerunt redempti, neque à Christo meritorie, neque à Deo vt principali autore gratiæ; sicut etiam mali angeli non possunt dici quoad sufficientiam redempti, eo quod illis data est sufficientes gratia, qua possent vitare peccatum. Adde, Christum solum redemisse, apprie pro quibus satisfecit, Christi enim redemptio hoc torum, & hoc potissimum includit: certum est autem, Christum non satisfecisse pro angelis. Potest ergo Christus vere dici sanctificator, iustificator, & glorificator angelorum, non vero proprie redemptor. Vnde illæ locutiones Bernard. & Dionys. supra citatæ non sunt omnino propriæ, & rigorosæ, omnem enim liberationem à peccato, redemptionem vocant, nos vero hic explicamus propriam, & rigorosam significationem verborum. Et idem ad Theodoretum dicendum est, cuius locutio magis vitanda est, quia magis redolere errorem Orig. quamquam à Theodoro in Catholico sensu explicetur, dicit enim Christum mortuum esse pro omnibus, quia per ipsum omnia in statuantur, vt Paul. alio loco dixit.

QUESTIO XX.

De conuenientibus Christo, secundum quod Patri fuit subiectus, in duos articulos diuisa.

Item de considerandum est de his, quæ conueniunt Christo per comparationem ad Patrem, quorum quadam dicuntur de ipso secundum habitudinem ipsius ad Patrem: puta, quod est ei subiectus, quod ipsum orauit, quod in sacerdotio ministravit. Quadam vero dicuntur, vel dici possunt secundum habitudinem Patris ad ipsum: puta, si Pater enim adoptasset, & quod eum prædestinauit.

Primo igitur considerandum est de subiectione Christi ad Patrem. Secundo, de eius oratione. Terrio, de ipsius sacerdotio. Quarto, de adoptione, an ei conueniat. Quinto, de eius prædestinatione.

Circa primum quaeruntur duo.

Primo, vtum Christus sit subiectus Patri.

Secundo, vtum sit subiectus sibi ipsi.

ARTICVLVS I.

Vtrum dicendum sit, Christum esse subiectum Patri.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod non sit dicendum, Christum esse subiectum Patri. Omne enim quod subiicitur Deo Patri, est creatura: quia, vt dicitur in lib. 2. de Ecclesiasticis dogmatibus, in Trinitate nihil est seruens, neque subiectum. Sed non est simpliciter dicendum quod Christus sit creatura, vt supra dictum est. Ergo